

УДК 378.013.43.011.3-057.87:17.022.1

СИСТЕМА СУЧАСНИХ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АРХЕТИПІ ПОЄДНАННЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ ЖИТТЯ

Якубовська Марія, доцентка кафедри інформаційної, бібліотечної та книжкової справи, Українська академія друкарства.

ORCID: 0000-0002-7774-955X

E-mail: mmamariat92@gmail.com

Грицай Марія, магістрантка факультету педагогічної освіти, Львівський національний університет імені Івана Франка.

ORCID: 0000-0002-1421-5665

E-mail: mariahytsai654@gmail.com

У статті розглядається на прикладі використання проєктних технологій досліджена система аксіологічних цінностей як основи поєднання науки та практики життя – на сучасному етапі і у системі історичного становлення інноваційних моделей сучасної освіти. Проаналізовано роль проєктних технологій у системному формуванні гармонійної особистості сучасної молодшої людини. Досліджено функції культурологічної компетентності у системі сучасних проєктних технологій, дискурс співвіднесення сучасних культурологічних досягнень і парадигми сучасної освіти. Проаналізовано роль проєктних технологій у системі інноваційної освіти.

Ключові слова: формування культурологічної компетентності, модель формування культурологічної компетенції, модель культурологічної підготовки, навчально-методичний комплекс, мистецтво взаємодії, культурологічний світогляд, культурологічні знання, культурологічні навички, культурологічні уміння, культурологічні переконання, культурологічна свідомість.

THE SYSTEM OF MODERN DESIGN TECHNOLOGIES IN THE ARCHETYPE OF A COMBINATION OF SCIENCE AND PRACTICE OF LIFE

Yakubovska Mariia, Associate Professor at the Department of Information, Library and Book Affairs, Ukrainian Academy of Printing.

ORCID: 0000-0002-7774-955X

E-mail: mmamariat92@gmail.com

Hytsai Mariia, Master Student at the Faculty of Pedagogical Education, Ivan Franko National University of Lviv.

ORCID: 0000-0002-1421-5665

E-mail: mariahytsai654@gmail.com

The article studies the system of axiological values as the basis of the combination of science and practice of life on the example of the use of project technologies – at the present stage and in the system of historical formation of innovative models in modern education.

The culturological competence in the systemic formation of the harmonious personality of a modern young man is also analyzed. The functions of culturological competence in the system of modern design technologies, the discourse of correlation of modern culturological achievements and the paradigm of

modern education are studied. The archetype of the philosophy of modern education as a paradigm of a modern student's culturological competence formation, culturological component in the system of continuous education is investigated on the example of using project technologies.

The role of project technologies in the system of innovative education is analyzed. Moreover, the article investigates the problems of the discourse of culturological competence formation and the use of project technologies. The introduction of project technologies will form in students the ability to express an axiological attitude to the phenomena of the surrounding reality, the ability to manage the emotional sphere in decision-making, the ability to communicate tolerantly and effectively; to create a constantly formed need for an activity and conscious self-regulation in the direction of social maturity formation, the ability to build productive socio-professional relations.

Keywords: *formation of cultural competence, model of cultural competence formation, model of cultural preparation, educational and methodological complex, art of interaction, cultural outlook, cultural knowledge, cultural skills, cultural abilities, cultural beliefs, cultural awareness.*

Найбільшим досягненням у системі виховання сучасної молоді є вміння брати на себе відповідальність і небажання жити в умовах подвійних стандартів. Використання проєктних технологій на основі використання засобів культурологічного впливу стає мета-діяльністю, оскільки використовується на основі «процесу керованого оволодіння духовними смислами» (вислів акад. І. Беха), що є прийнятним на досить свідомому рівні інтелектуального розвитку суспільства. Таким чином вирішується мета – не просто об'єднувати людей за інтересами, а основою своєї діяльності формувати у системі соціуму абсолютно якісно нові відносини.

Інноваційні зміни сучасності стали визначальними у формуванні інноваційних змін сучасної інноваційної освіти. На прикладі синергетичного аналізу досліджено використання проєктних технологій у системі сучасної вищої освіти як парадигму формування особистості сучасного студента, розглянуто аксіологічну основу у системі творення проєктної системи навчально-виховної діяльності вищої школи.

Мета дослідження: на прикладі використання проєктних технологій проаналізувати загальні тенденції інноваційних змін у системі сучасної вищої освіти.

Для вирішення окреслених завдань та досягнення мети основними методами дослідження були загальнонаукові: аналіз, синтез, порівняння та узагальнення. Також використовувався семантичний, синергетичний та культурологічний метод. Зазначений методологічний підхід дозволив проаналізувати системне творення проєктних технологій як складової загальної гуманітарної парадигми сучасної інноваційної освіти.

Проблема дискурсу проєктних технологій формування та їхньою взаємодією із сучасною культурологією знайшла широке відображення у зарубіжній та вітчизняній науковій думці. У системних дослідженнях відображена методологічна база аксіологічних основ проєктної методології. Зокрема, у працях з проблем філософії культури (П. Гуревич, В. Межуєв, С. Франк та ін.), соціології культури (П. Струве та ін.), педагогіки культури (С. Гессен, І. Зязюн, В. Кремень та ін.). Формування проєктних технологій як інноваційної парадигми сучасності та її співвіднесення з практикою професійної діяльності стали об'єктом дослідження у працях В. Андрушенка, О. Асмолова, Г. Балла, І. Беха, Т. Бутківської, І. Зязюна, В. Кременя, Е. Соколова та ін.

Вища школа є містком між світом навчання і практикою професійної діяльності студента-фахівця. Єдність навчальної діяльності і практики творить наступність між навчанням та виробництвом. Студент, поруч з практичними вміннями та навиками,

повинен винести духовно-практичні настанови професійної діяльності.

Для успішної підготовки кадрів у системі закладів вищої освіти важливою умовою формування проєктної компетентності є «доцільна організація виховного процесу» [1, с. 7], що складає основу гуманітарної безпеки сучасності. Тому важливим є дослідження науково-теоретичних аспектів формування алгоритму інноваційних змін у системі формування єдності навчально-виховного процесу.

За системоутворюючими чинниками система компетенцій набуває щораз важливішого значення, адже відображає важливі інноваційні процеси сучасної професійної освіти. В. Тищенко у монографії «Викладач вищої школи: феномен професії» стверджує: «Справжній професіоналізм може бути досягнутим і збереженим лише через системне повсякденне тренування інтелектуального, духовного та фізичного апарату викладача» [5, с. 26].

Роль проєктної системи викладання набуватиме щораз більшого значення в архетипі як давно усталених професій, як у системі підготовки традиційних професій, так і в алгоритмі новітніх, модерних, які покликані шукати інноваційні шляхи вирішення надскладних проблем сучасного буття.

Кінець ХХ – початок ХХІ століття характерний інтенсивною появою у сучасному культурологічному процесі активізації системи аксіологічних цінностей у парадигмі зв'язків науки та практики. Акад. І. Бех накреслив алгоритм формування духовно-екзистенційних основ особистості у системному відтворенні «від культури мислення до культури духовного переживання». У статті «Духовна особистість у контексті освітніх викликів» видатний учений Бех І. Д. наголошує: «Багатовікове відчуження людини від справжніх духовних цінностей призвело до кризових явищ, пов'язаних із занепадом духовно-моральних ідеалів, посиленням зла і насильства. Девальвація духовних цінностей суттєво вплинула на посилення тенденції зростання жорстокого індивідуалізму, прагматизму, зверхнього ставлення до інших людей та приниження їхньої гідності, зневаги до рідної культури та історико-культурних традицій» [1, с. 7].

Система проєктного навчання становить собою сплав знань, умінь та переконань. На прикладі дослідження системи проєктної взаємодії в алгоритмі навчання та практичної діяльності людини ми спостерігаємо, як проблема «людина і суспільство», «людина і громадська чи політична діяльність» в умовах сучасного духовного життя логічніше трансформується у системну модель «індивідуальність – індивідуальність та проблема творчої взаємодії».

Система проєктного навчання набуває системного характеру. Власне культурологічний освітній простір дозволяє осмислити світ в глобальних і знакових категоріях, створити цілісну й багатовимірну картину світу. Феномен цього підходу полягає в реалізації у контексті інноваційної освіти включати специфіку інноваційного мислення у процесах навчальної та практичної діяльності.

Технічна еволюція суспільства, яка спричинила якісне накопичення інформаційного матеріалу, увійшла у кризовий, психологічний та інформаційний періоди. В епоху новітніх численних відкриттів, вибухового технічного розвитку, система культурологічних дисциплін потребує якісного осмислення як у змістовому, так і методичному вимірі. Вона покликана уніфікувати досягнення технічних галузей знань та співвіднести його із розвитком гуманітарної галузі.

Такі процеси не могли не спричинити кризовий психологічний та інформаційно-технологічний періоди в системах освіти й науки. Разом з тим в епоху становлення модерної цивілізації, розвитку smart / інформаційних технологій, система культурологічних дисциплін потребує якісного осмислення, осягнення й усвідомлення як у змістовому, так і методологічному вимірі, всезагальної уніфікації доробків та досягнень технічних галузей, знань включно із співвіднесенням рівня прогресу в царині технічних дисциплін з поступальним розвитком гуманітарної галузі в системах знань, пізнання й комунікації.

Дані процеси нині переважно ототожнюють з культурою діловодства. Відомий філософ нашого часу проф. В. Тищенко у монографії «Викладач вищої школи: феномен професії» наголошував: «Будь-яка професія удосконалюється великою мірою завдяки інтелектуальним зусиллям тих, хто її представляє. Для викладачів, педагогів такі зусилля не лише домінанта повсякденної роботи, але й знак кваліфікації. Отже, гадаємо, кожан із нас – так чи інакше, у тому чи іншому аспекті й обсязі, але повинен мати власний теоретичний погляд на професію» [1, с. 23].

На ринку праці потрібні фахівці, які мають сформовані риси цілісного характеру: вміють постійно працювати над своїм саморозвитком, здатні ставити мету і шукати оптимальних шляхів її вирішення, вміють сконцентруватися на вирішенні завдань, здатні критично мислити, бачити перспективи досягнення результату, навчені поєднувати роботу над фізичними та духовними якостями організму, поєднувати працю з відпочинком.

Кожна соціальна система потребує певного типу людської індивідуальності. Система «трудоголіків», яка була спроектована у першу чергу тоталітарною системою, відходить у минуле. Продуктивність праці у системі оновленого демократичного соціуму досягається за рахунок планомірної організації сил людського організму, вміння чітко планувати час, розставляти пріоритети, добиватися відкриття прихованих інтелектуальних сил людського організму.

Набагато більше у системі продуктивності праці виграє соціальна система, яка, розвиваючись у своїй основі, створює умови для розвитку людської індивідуальності. Для нашої доби важливим залишається здатність до комунікації, вміння фахівця працювати у команді, потребу опікуватися іншими, проявляти терпимість та доброту, володіти мистецтвом компромісу, здатністю розв'язувати конфлікти.

Комфортність існування людської індивідуальності у соціумі (колективі) вимірюється здатністю держави (колективу) створювати відповідні умови для розбудови відносин між людиною та соціумом на партнерських засадах. Синергетичний колообіг полягає у тому, що, за законами вселенської гармонії, чим більше віддаєш – тим більше одержуєш. Вкладаючи у систему освіти соціальна інституція (у даному випадку держава) забезпечує високі стандарти життя.

Як бачимо із вибудованої системи мотиваційних установок, чим більше вкладено у інноваційний розвиток освіти, тим вищі якісні стандарти розвитку соціуму. У системі надважливих завдань освітньої системи сучасної вищої освіти залишається формування особистості фахівця, так як вміння вибудовувати алгоритм професійної діяльності у будь-якій сфері залежить найбільше від якісного розвитку самої людської індивідуальності, від її морально-вольових якостей.

На прикладі впровадження проєктного навчання ми бачимо, як у системі

професійної освіти на рівні духовного впливу здійснюється багатоопосередкований контроль і навіть корекція особистісних відносин. Позаяк педагогічна взаємодія перебуває у тісному взаємозв'язку із взаємодією культурологічною, то сміємо стверджувати, що інноваційні педагогічні технології нерідко бувають перенесеними із системи навчальної діяльності у систему її практичної трансформації.

Жодна виробнича чи соціальна діяльність не буде успішною, якщо не буде відповідно сформованої людської особистості. Як показують дослідження, пріоритетними залишаються риси характеру, вольові характеристики індивідуальності. Не випадково, культурологічні літературні тексти, продюзовані на зламі століть, тисячоліть говорять про кризу особистості. Для постмодернізму як визначального мистецького явища даного періоду найбільш характерним залишається зображення нівеляції людської індивідуальності, її самоеміграція тощо. Якість літературного культурологічного коду, закладена у творах мистецтва, є тією точкою опори, від якої беруть витoki духовно-емоційних джерел творення гармонійно розвиненої особистості нашої епохи.

Проблема співвіднесення людини і системи, точніше людської індивідуальності та соціуму стає проблемою планетарного масштабу. Система, яка нищить, нівелює, знеособлює людську індивідуальність, буде похована самою індивідуальністю, її мовчазним супротивом, її синенергетичною силою, названою відомим філософом ХХ століття Ортегою-і-Гассетом, «бунтом мас».

Система освітньої системи, досліджувана акад. І. Бехом, побудована на основі «емоційного переживання», стає наріжним каменем у формуванні інноваційної моделі сучасної виховної системи, за якою людська індивідуальність – у центрі вектора людинознавчої педагогіки. Від якісно сформованої людської індивідуальності у прямій залежності перебуває творення інноваційно розвиненої моделі демократичного суспільства. Тому оновлення та реформування освітньої галузі ґрунтується на формуванні гармонійно розвиненої особистості, здатної брати на себе відповідальність за долю людства.

Попри той факт, що впродовж останніх десятиліть у розвитку культурологічної сфери помітні тенденції практичної відсутності формування у людей почуття доброти, милосердя, співчуття, порозуміння, взаємодопомоги, а засоби масової інформації переповнені пропагандою насильства, жорстокості, пожадливого визиску, все ж таки за допомогою культурологічної складової у процесах модернізації сучасної освіти створюється відповідне середовище, у якому формується культурологічна мета в дії, вираження її в динамічному процесі, в алгоритмі її реалізації.

Сучасному етапу розвитку вітчизняної історико-педагогічної думки притаманна динамічна інтеграція знань, перевага надається комплексному, всебічному аналізу об'єктивних історичних явищ, домінантою наукових досліджень стає посилення зв'язків між науками та науковими явищами.

Ці проблеми є складовою частиною культурологічної підготовки студентів технічних університетів.

Важливими є усі вектори розвитку людської індивідуальності, адже тільки цілісність є найпершою ознакою гармонійної характеристики особистості як у системі самоідентифікації, самоусвідомлення так і в активному формуванні самої себе, позаяк діалектичний розвиток є другою важливою особливістю людської індивідуальності.

Звідси розглядаємо інноваційну заглибленість виховної моделі у постійному самооновленні. Закони діалектичного розвитку повною мірою відображаються у системі внутрішнього світу людської індивідуальності.

Сучасна освіта тримає руку на пульсі формуванні загальнолюдських цінностей, котрі є рушійними силами суспільного прогресу. Як стверджує більшість сучасних вчених, модернізація освіти повинна йти шляхом створення діалогічної моделі сучасного суспільства.

Сучасний студент потребує емоційного зацікавлення у пізнанні цих явищ. Більше того, інноваційне використання окремих предметів гуманітарного циклу буде корисним не лише для гуманітарного виховання студента, а й для активізації мисленнєвої діяльності, пошуків внутрішніх ресурсів для ефективного навчання, а згодом і для продуктивної праці.

На прикладі дослідження впровадження проєктних технологій бачимо, як відбувається інноваційне оновлення сучасної освіти, розширення ціннісної переорієнтації педагогічних інновацій сучасності. За законами цілісності та діалектичного світорозвитку новаторський характер сучасної виховної системи носить постійно змінний, чітко індивідуальний характер. Такий системний принцип є основою формування особистості сучасного студента – майбутнього фахівця.

Перспективами подальших досліджень є дослідження актуалізованих підходів до визначення ефективності навчання за умови застосування проєктних технологій, що дасть змогу інтерпретувати її як інтегративну якість, що складається з ґрунтовних знань про загальні закони розвитку людини, суспільства і сприяє формуванню у студента людиноцентричних значущих якостей (самостійність, активність, відповідальність, толерантність). Вироблення інноваційних багатоваріантних технологічних систем, які б робили ефективнішим впровадження технологій проєктного навчання у різних системах навчально-професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Особиста освіта. Київ – Чернівці: Букрек, 2015. Вип. 1. 840 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
4. Попова О. І. Актуальні проблеми формування особистості в навчально-виховному процесі освітніх закладів: монографія. Бердянськ: видавець Ткачук О. В., 2016. 336 с.
5. Тищенко В. Вчитель вищої школи: феномен професії. Львів: Сполом, 2006. 398 с.

REFERENCES

1. Beh, I. D. (2015). Selected scientific works. Personal education. Kyiv – Chernivtsi: Bukrek, Issue 1 [in Ukrainian].
2. Goncharenko, S. (1997). Ukrainian Pedagogical Dictionary. K.: Libid [in Ukrainian].
3. Dychkivska, I. M. (2004). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
4. Popova, O. I. (2016). Aktualni problemy formuvannia osobystosti v navchalno-vykhovnomu protsesi osvitynih zakladiv. Berdiansk: vydavets Tkachuk O. V. [in Ukrainian].
5. Tyschenko, V. (2006). Teacher of higher education: the phenomenon of the profession. Lviv: Spolom [in Ukrainian].